

Alternatif Medya Bağlamında Deutsche Welle Türkçe Örneği

Deutsche Welle Türkçe in the Context of Alternative Media

Seda Nur ÇINAR¹

Araştırma Makalesi
Research Article

Geliş tarihi/Received:
05.01.2023

**Son revizyon teslimi/Last
revision received:**
05.05.2023

Kabul tarihi/Accepted:
26.05.2023

Yayın tarihi/Published:
31.05.2023

Atıf/Citation:

Çınar, S. N. (2023). Alternatif Medya Bağlamında Deutsche Welle Türkçe Örneği. *TAM Akademi Dergisi*, 2(3), 66-83.
<https://doi.org/10.58239/tamde.2023.03.004.x>

DOI:

10.58239/tamde.2023.03.004.x

ÖZ

Türkiye’de son yıllarda kamusal tartışma ortamı yaratma bağlamında artan alternatif ses oluşturma çabasındaki bağımsız/muhafif girişimlerin sayısında kayda değer bir artış gözlemlenmektedir. Medya mülkiyetinin yayın politikasına olan etkisi açısından bakıldığında, sansürlü ve oto-sansürlü, muhafif diye tanımlanabilecek alternatif medya organları arasında Türkiye menşeli alternatif internet haber sitelerinin yanı sıra Sputnik News, Deutsche Welle (DW) gibi yabancı sermayeli internet haber sitelerinin olduğu görülmektedir. Türkiye’de ana akım medyada işinden çıkarılan isimleri de kadrosuna alan DW Türkçe, ana akım medyada yer almayan devlet eleştirileriyle ve gündem konularını ele alış şekliyle dikkat çekmektedir. Bu makalede Türkiye’de medya mülkiyetinin değişiminin çoksesliliğe etkisini de göz önünde tutarak, DW Türkçe’nin alternatif medya işlevini yerine getirip getirmediği irdelenmiştir. Farklı kuramsal tanımlamalardan çıkartılan finansal açıdan bağımsızlık ve süreklilik, profesyonel işgücü ve kaynak kullanımı, konu seçimi kriterleri göz önüne alınarak DW Türkiye’nin ve ana akım medyada en çok takip edilen haber sitesi hurriyet.com.tr’nin betimsel analizi yapılmıştır. DW Türkçe’nin ve hurriyet.com.tr’nin haber dilini ve gündeme yaklaşımını daha iyi anlamak için 6 Şubat Pazartesi günü Kahramanmaraş’ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen ve toplam 11 ilde etkili olan depremlerle ilgili iki mecrada da 2 Mart-9 Mart 2023 tarihleri arasındaki haberlerin niceliksel olarak taraması yapılmış, haber başlıkları incelenmiştir. Deutsche Welle’nin Almanya’daki rolü tartışması ayrı bir araştırma konusu olmakla birlikte Alman devleti yani yabancı sermaye kaynaklı finansmanı sayesinde Türkiye’de ana akım medyadan farklılaştığı aşikardır. Alternatif medyanın çeşitli unsurlarını barındıran DW Türkçe’nin bazı noktalarda alternatif medya olarak tanımlanmasında eksiklikler bulunduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Medya, İnternet Gazeteciliği, Hürriyet, Deutsche Welle Türkçe, Ana Akım Medya

¹ İstanbul Üniversitesi, Gazetecilik Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, snurcinar@outlook.com, ORCID ID: 0000-0001-9308-2161

ABSTRACT

In recent years, Turkey has tried to create an independent public debate environment by creating and developing alternative voices for the sake of virtually silencing opposition to have a voice. As the owner of the media has a great impact on the policy of individual outlets there are not many uncensored and opposing media channels left; a gap that has been tried to be filled by local news outlets as well as foreign-financed ones like Sputnik News and Deutsche Welle. Hosting some well-known journalists who have been sacked from their mainstream media channels, DW Türkçe shows promise by touching government issues that have long been omitted by the mainstream press and the way that they handle daily news. In this article, it is discussed if DW Türkçe edition fulfills the function of being an alternative media outlet, keeping Turkey's media ownership changes effects on the pluralism of the press in mind. The criteria that have been harvested from different theoretical definitions such as financial independence and continuity, professional workforce and resource use, and news selection, a descriptive analysis was made for DW Türkçe. Moreover, in order to better understand the news language and the journalistic approach of DW Türkçe and hurriyet.com.tr the news about the Kahramanmaraş devastating earthquake that affected 11 cities in south Turkey, was quantitatively scanned between 2 March - 9 March 2023 by examining the titles. Although the discussion of Deutsche Well's role in Germany is a separate research topic, it is apparent that it differs from the mainstream media in Turkey thanks to its financing from the German state, that is, foreign capital. While DW Turkish contains various elements of alternative media, it can be said that there are deficiencies in defining it as alternative media at some points.

Keywords: Alternative Media, Internet Journalism, hurriyet.com.tr, Deutsche Welle Türkçe, Mainstream Media

Extended Abstract

As the ownership of the media has a great impact on the policy of individual outlets there are not many uncensored and opposing media channels left; a gap that has been tried to be filled local news outlets as well as foreign financed ones like Sputnik News and Deutsche Welle. Selection of topics to cover and language of the stories are the main points that define an alternative media outlet. On the other hand, there is no clear-cut definition of what makes an alternative media outlet it is even though there are some ideas those shared by the most. After a scan through the sources, there are many approaches that might define an alternative media which can be summarized in these topics: Providing an alternative to the mainstream media, providing a voice for minorities and other different groups of people, ability to oppose the dominant political climate, being a part of or providing a voice to the civil movements, respect to the every part of the society with its code of conduct, the ability to touch to the public with the content they create.

Purpose and Methodology

This article aims to provide an insight about alternative media in Turkey and their position on journalism in the age of media ownership shifts via researching DW Turkish's position in alternative media. Sometimes sourcing news from fired journalists in Turkey in its pages, Deutsche Welle is one of the established alternative media outlets that also provide pieces related to government criticism.

The criteria that has been harvested from different theoretical definitions such as financial independence and continuity, professional workforce and resource use, and news selection are what

the most of sector agrees upon in defining the term alternative media. Considering these criteria, a descriptive analysis of DW Türkçe is made. Moreover, in order to better understand the news discourse and the journalistic approach of DW Türkçe and hurriyet.com.tr, the news about the Kahramanmaraş devastating earthquake that effected 11 cities in the south Turkey, was quantitatively scanned between 2 March - 9 March 2023 by examining the titles.

Findings

It is virtually impossible to discuss the alternative media without bringing up the issues like ideology, domination, and ownership. As a liberal media outlet DW can act more critical in Turkey than it is for Germany while promoting the interests of German state and stand in the opposite side of the ideas of the former East German state. Choice of topics and language of the news are quite visible especially following the founding of DW Türkçe after DW General manager Peter Limbourg's comments on nonexistence of freedom of press in Turkey. DW Turkish hosts many well-known journalists who were fired from their former jobs because of their political stance and social media posts, like Mirgun Cabas and Nevsin Mengü. It is possible to say that DW Turkish's staff is mostly having background from media outlets with liberal, Kemalist, and leftist tendencies like Birgun, Cumhuriyet, Diken, Bianet, Hurriyet, milliyet, Sol Haber, Evrensel, and Radikal.

After a quantitative scanning of the news about the Kahramanmaraş earthquake between March 2 and 9, it was concluded that DW Türkçe was featured 12 times, 36 times in Hurriyet.com.tr, 11 times in Hürriyet TV, and 2 times in the author's articles. When we look at the news that are highlighted in general, it is seen that Turkey and Germany are on the agenda, and there were also news that directly affect Turkey on the German agendas. It is possible to say that DW Türkçe is trying to reflect different perspectives by supporting the 2023 elections, which is closely following the hot agenda, with expert opinions. Similar topics like possible Istanbul earthquake covered in Hurriyet.com.tr but in a magazine-like fashion, intended as a click grabbing content.

Results and Discussion

DW, as a publicly funded news outlet with content over 30 languages firmly says that they are treating governments and oppositions the same and they are an independent entity. DW's General Manager Peter Limburg puts the DW Turkish's approach in Turkey by criticizing the government with harsh words and saying, "there is no freedom of press in Turkey".

Although Deutsche Well's role in Germany is a different discussion topic, it is clear that DW Türkçe differs from the mainstream media in Turkey thanks to its financing from the German state. For instance, DW Turkçe has huge coverage on politics and human right while also employing many journalists those who were fired from their mainstream media jobs affirms its stance as an alternative media. Its news topics and discourse are also the signals of alternative media. However, while fulfilling various criterion of alternative media, it would not be wrong to say that there are deficiencies in its use as alternative media at some points. To conclude, the existence of such media outlets with foreign capital (state-supported) in Turkish, as well as alternative media channels such as TV24, Halk TV, Diken, with local capital, gives expectations about for the re-establishment of large masses in Turkey.

Giriş

1980'li yıllarda yaşanan radikal dönüşümlerle birlikte sendikasılaştırılan gazeteciler sonraki yıllarda yaşanan ekonomik krizlerde ya da TMSF'nin el koyması gibi olaylarda işsiz kalırken, son yıllarda ana akım medyada yaşanan olaylı satın almaları hala konuşulmaktadır. Medyada tekelleşme eğilimi ve medya mülkiyetinde yaşanan yoğunlaşmayla birlikte çoksesliliği ve kamuoyu oluşturma işlevi sorgulanır hale gelen medya kuruluşları için ana akım medya kavramı kullanılmaktadır. Merkeze yakın medya kuruluşlarına ana akım, kendisini merkezden geriye yaslayan oluşumlara ise alternatif medya denilmektedir. Teknolojinin gelişmesi ve medya mülkiyetinde yaşanan dönüşümün Türk mediasında çoksesliliği yok etmesi alternatif medyanın gelişimindeki itici güçlerdir. Türkiye'de son yıllarda kamusal tartışma ortamı yaratma bağlamında artan alternatif ses oluşturma çabasındaki bağımsız/muhafif girişimlerin sayısında kayda değer bir artış gözlemlenmektedir.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte 2000'li yıllarda internet kullanımının artışı ve yaygınlaşması, web 2.0. yani kullanıcının da dahil olduğu etkileşim ve iki yönlü mesaj akışını sağlayan internet teknolojisi sayesinde kullanıcının da üretici hale gelmesi söz konusu olurken, alternatif medya başlığının altında yurttaş gazeteciliği, hak haberciliği gibi gazetecilik türleri ortaya çıkmıştır. Ana akım dışında haber almak isteyen halk, internet teknolojilerinin de gelişmesiyle bazen kendi haberini kendi yaparak alternatif mecralara iletmış yani "yurttaş gazeteciliği" yapmış ya da gazeteciler ana akım medyada yer almayan olayları Twitter ya da Scope gibi canlı yayın imkânı sunan yeni medya araçlarıyla halka ulaştırmıştır. Kamuoyunu bilgilendirme ve kamuoyu yaratma işlevleriyle demokrasiye hizmet etmesi gereken medyanın işlevsizleşmesi de alternatif medyayı doğuran ve geliştiren önemli etkenlerdendir.

Medya mülkiyetinin yayın politikasına etkisi açısından bakıldığında, sansürsüz ve oto-sansürsüz, muhafif diye tanımlanabilecek alternatif medya organları arasında Türkiye menşeli alternatif internet haber sitelerinin yanı sıra Sputnik News, Deutsche Welle gibi yabancı sermayeli internet haber sitelerinin olduğu görülmektedir. Konu seçimi, haber dili ile ana akım medyadan farklılaşan alternatif medya için farklı kuramsal tanımlar ve ayrımlara gidilse de net bir tanım yapılamamıştır. Öte yandan yapılan literatür taramasıyla farklı kuramsal yaklaşımlar bağlamında alternatif medyanın genel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür: Ana akım medyaya alternatif olma, azınlıkların ve toplumdaki farklı grupların sesi olma, mevcut politik sese karşı çıkabilme, sivil toplum hareketlerinin parçası olabilme, çalışma ilkeleri ile toplumun her kesimine saygılı ve oluşturduğu içeriklerle kamuoyu yaratarak halkı etkileyebilme.

Bu bağlamda Türkiye'de alternatif medya örneklerine bakıldığında alternatif medya kuruluşları ekonomik sorunlar, politik baskılar yaşasalar da gelişmeye devam etmektedir. İnternette haber okumaya alışan kitle Reuters Enstitüsü'nün 2022 Dijital Raporu'na göre hala ana akım medyayı tercih etse de alternatif medyanın varlığı ve işlevlerini yerine getirmesi, basın ve ifade özgürlüğünün savunulması açısından önem teşkil etmektedir. Yaptıkları haberler nedeniyle hukuki soruşturmalara karşılaşan, yargılanan, tutuklanan gazetecilerin bir kısmı da alternatif medya diye tabir edilen -örneğin ODA TV- medyanın yayın kadrosundandır. Türkiye'de hem politik baskılar hem de ekonomik sorunlara rağmen ayakta kalmaya çalışan T24, Gazete Duvar gibi yerli sermayeli bu alternatif haber sitelerinin yanı sıra Alman devlet sermayeli Deutsche Welle (DW) Türkçe, ana akım medyada yer almayan devlet eleştirileriyle de dikkat çekmektedir. DW'in genel yapısı ve Türkiye'deki habercilik anlayışı betimsel analizle incelediğinde devlete ait olmasına rağmen konu seçimi, haberlerde yer verdiği uzman görüşleri, gazeteci seçimi, kamu yararı gözetmesi gibi özellikleriyle alternatif medyaya örnek teşkil ettiği görülmektedir. Özellikle 2018 yılında Türkiye'de basın özgürlüğünün büyük tehdit altında olduğunu söyleyerek hükümete tepki gösteren DW Genel Müdürü Peter Limbourg'un da harekete geçmesiyle birlikte DW Türkçe TV'si kurularak ana akım medyadan tasfiye edilen ya da istifa eden Nevşin Mengü, Banu Güven gibi isimlerle çalışmaktadır.

1. Türkiye’de Medyada Tekelleşmenin Oluşması ve Çoksesliliğin Yitimi

Medyanın siyasi iktidarla olan ilişkisi yadsınamaz. Demokrasi basın ilişkisi basın tarihinin doğuşundan beri hep sorgulanmıştır. Demokratik rejimlerde medyanın yasama, yürütme ve yargıyı denetlemek ve farklı görüşlere yer vererek serbest düşünce pazarının oluşmasına destek olmak üzere iki temel işlevi bulunmaktadır (Demirtaş, 2016, s. 25). Siyasiler tarafından kendi politik mesajlarını iletme aracı olarak görülen dördüncü kuvvet basın/medyanın görevlerinden biri de ortak bilinç olan kamuoyunu oluşturmaktır. Düşünce özgürlüğü, basın-yayın özgürlüğü, hukuk devleti ve siyasal katılımın sağlanması medya bağımsızlığının teminatı olan demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır (Demirtaş, 2016, s. 41). Birbirinden beslenen medya ve demokrasinin organik ilişkisi çoksesliliğin temsilini doğurmaktadır.

Farklı görüşlere yer veren, halkı bilgilendirme işleviyle kamuoyu oluşturarak demokrasiye de katkıda bulunan dördüncü kuvvet medya mülkiyetlerinde yaşanan değişimler zamanla bu işlevlerini yitirmesine sebep olmuştur. Halkın gözü kulağı olarak eleştirilere de yer veren, olayları kamuya ulaştıran medya mensuplarının anayasayla güvence altına alınan basın özgürlüğü kavramı, gazetecinin sadece haber yazma özgürlüğünü değil halkın haber alma özgürlüğünü de kapsamaktadır. Basın özgürlüğünü etkileyen temel unsurlardan biri olan sermaye, dünyada basının işlevini özgürce yerine getirmesinin önündeki ortak engel olarak gözükmektedir (Demirtaş, 2016, s. 44).

Dünya genelinde neo-liberal politikaların etkisiyle medyada sahiplik yapılarının değişmesiyle medya tekellerinin oluşması, kamuoyu oluşturma işlevine sahip olması gereken medya kuruluşlarını iletişim pazarının içinde birbirini geride bırakmayı hedefleyen rekabet ortamının içine sokmuştur. Medya kuruluşları ticari kaygılarla zaman zaman haber içeriklerinde “kamusal tartışmaları ve siyasi konuları” kısıtlamakta, haber içeriklerinde magazinleşme öne çıkmaktadır. Birincil kaygı kamunun bilgilendirilmesi ve çoksesliliğin halka yansıtılarak kamuoyu oluşturulması değil artık ticari kaygılardır. Bu noktada tartışmalar dünya genelindeki anlayışla birlikte paralel olarak kamu yararını gözetme ilkesinden uzaklaşması, reklam pastasından daha büyük pay alınması gibi ticari kaygıların medyaya hâkim olması 1980 sonrası tüm dünyada yaygınlaşan neo-liberal politikalar ekseninde yoğunlaşmaktadır.

Medyada basın özgürlüğü ve medya yapılanmasında sermaye etkenini göz önünde bulundurarak Türkiye’de alternatif medyanın doğuşunu incelemeyen önce medya mülkiyetinin değişiminin etkilerini daha iyi anlayabilmek için Türkiye’de medya tarihini mülkiyet değişimi bağlamında ele almak faydalı olacaktır.

Kitle iletişim araçlarındaki değişimle ilgili 24 Ocak 1980 kararları önemli bir dönüm noktası olmuştur. 24 Ocak kararlarıyla hızlanan ekonomide liberalleşme hareketi, diğer sektörleri olduğu gibi basını da etkilemiş; basın sektöründe sermayenin gücü artmıştır. Üretim maliyetlerindeki artış küçük ve orta ölçekli basın kuruluşlarının direnme gücünü kırmıştır. Devletin bu süreçte kendine yakın gruplara devlet teşviki vererek zaten sermayesi güçlü olan grupları desteklemesi de gazeteci kökenli patronların olduğu basın kuruluşlarının ekonomik çıkmazını daha da zorlaştırmıştır.

Bankacılık, inşaat gibi farklı alanlarda yatırımları olan büyük iş adamları ve holdingler, 80 sonrası basın sektörüne girmiş, Babıali Dönemi sona ererek 90'lara doğru medyada holdingleşme süreci başlamıştır. Yeni patronların hem kendi ürün ve hizmetlerinin reklamını yapabilmek, hem de sahip oldukları medya araçlarını devlete karşı kimi zaman şantaj aracı olarak kullanarak avantajlar sağlayabilmek, medya sektörüne girişlerindeki ana sebeplerdir. Özellikle büyük holdinglerin, medya sektöründe önemli bir yer edinmesi, sektörde çeşitliliği azaltmış, tekelleşmeye neden olmuştur. 90'lı yıllarda gazetelerde yaşanan promosyon savaşlarının ardından medya kuruluşları artık haber olarak

ürettiği “fikir paketlerini izleyici kitlesine satmak değil, izleyici kitlesini reklam verenlere satmak” amacıyla hareket etmeye başlamıştır (Tılıç, 1998, s. 192). Doğan Grubu, Uzan Grubu, Bilgin Grubu gibi büyük medya holdingleri gazete yanında televizyon kanallarının sahibi olmuş, çapraz ve dikey tekelleşme yaygınlaşmıştır (Özsever, 2004, s. 116). 1990’larda Doğan, Bilgin, Aksoy, İhlas ve Uzan Gruplarının medyada hakimiyeti güçlenmiştir. 90’lı yılların sonunda hisselerini satan Aksoy grubunun medya sektöründen çekilmesi ile Şahenk ailesine ait Doğu Grubu, Karamehmet ailesine ait Çukurova, Ciner Grubu’na ait Park Grubu sektördeki yeni aktörler olmuştur. Tekelleşmeyle gelen çokselsliliğin yitimi mesleğini icra etmek isteyen gazetecilerin oto-sansür uygulamasına neden olmuştur. Öyle ki oto-sansür uygulamayan ya da uyarıları dikkate almayan gazeteciler işten atılır hale gelmiştir.

1980 döneminde basında yaşanan büyük dönüşümün ardından medya mülkiyet yapısını 2000’lerin başında yaşanan ekonomik kriz ve 2002 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi’nin (AKP) iktidara gelmesi etkilemiştir. 2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından medya sahiplik yapısı değişime uğramış, bankacılık sektöründe bulunan medya patronları bu krizden etkilenmiş ve sahip oldukları bankalara ve sonrasında bir kısmının da medyasına el konmuştur. Medyada uzun yıllardır mülkiyetin çoğunluğunu elinde barındıran Doğan Grubu bu dönemde satılan medya organlarını da satın alarak iyice güçlenmiştir.

2000’lerin ilk 10 yılına bakıldığında; 2001 yılından sonra Koza-İpek Grubu, Star Medya Grubu, Çalık Grubu, Demirören Grubu ve Alkım Gazetecilik medya sektöründeki yeni gruplar olarak ön plana çıkmaktadır. Uzan Grubu’na 2004 yılında TMSF tarafından el konulmasının ardından grubun borçları karşılığında medya varlıkları satılmıştır. Star TV Doğan Grubu, Star Gazetesi ise medya sektörüne yeni giriş yapan Sancak Grubu tarafından satın alınmıştır.

İlerleyen yıllarda ise iktidar tarafından Doğan Holding gibi kendine muhalif yayın yapan kurumlar mali yollarla denetim altına alınmaya çalışılmış, Doğan Holding örneğinde olduğu gibi yüksek vergi baskısıyla başlayan tasfiye süreci Doğan Holding’in sektörden 2018 yılında elinde kalan son yayın organlarını Demirören Grubu’na satarak tamamen çekilmesiyle sonuçlanmıştır. Ciner’in kontrolündeki ATV-Sabah Grubu şirketlerine el konulması ve 2007 yılında AKP’ye yakınlığıyla bilinen Turkuvas Medya’ya satılması ile artık medya, ‘AKP medyası ve diğerleri’ şeklinde yapılanmıştır (Demir, 2013, s. 44). Bu dönemde yaşanan önemli gelişmeler 2007’deki e-muhtıra, AKP’nin kapatılma davası, Cumhurbaşkanlığı seçimi olmuştur. Medyanın gücünün öneminin daha iyi anlaşılmasıyla bu iki önemli siyasi gelişme sonrasında muhalif medyaya yönelik mali baskılar, 2011 yılında medya kuruluşlarının pazar paylarının yüzde 30 ile sınırlanması kuralı gibi uygulamalarla sertleşmiştir.

Doğan Grubu’nun 2005 yılında TMSF’den satın aldığı Star TV Doğu Grubu’nun, Milliyet ve Vatan gazeteleri de Şubat 2012’de tamamen Demirören Grubu’nun kontrolüne geçmiştir (Sözeri, 2015, s. 13). Doğu Medya Grubu özellikle 2013 yılında yaşanan Gezi Olayları sırasında yaptığı haberler nedeniyle muhalif kesim tarafından çok eleştirilmiştir. Grup, AKP iktidarına muhalif Ruşen Çakır, Mirgün Cabas, Banu Güven gibi deneyimli gazetecileri kadrosundan tasfiye etmiştir (Feridunoğlu, 2016, s. 1059).

2013 yılında dersanelerin kapatılması kararı, 17/25 Aralık operasyonları ve 15 Temmuz 2016 başarısız darbe girişimi sonrası çıkarılan kanun hükmünde kararnamele Gülen Cemaati bağlantılı medya kuruluşları ve Kürt medyasının kapatılmasıyla sonuçlanmıştır. Bu süreçte cemaatle ilişkisi olduğu öne sürülen Koza-İpek Grubu’nun medya organlarına; borçları gerekçe gösterilerek Sabah, Takvim, Star gazeteleri; Star TV, Kral TV, ATV, Cine-5 TV, Show TV, SkyTürk TV; Akşam ve Güneş gazeteleri; Türkiye’nin en büyük dijital platformu Digitürk ile radyolar ve dergilere TMSF tarafından el konulmuştur. 2018 yılının ortalarında Habertürk ve Vatan gazeteleri yüksek baskı maliyetleri nedeniyle

basılı yayınlarına son vermişlerdir. 2013 ve 2017 yılları arasında yazılı gazete ve dergilerin sayısı yüzde 33 oranında düşmüştür (Fletcher, Kalogeropoulos, Newman & Nielsen, 2019, s. 115).

E-muhtıra, cumhurbaşkanlığı seçimi gibi olaylarla medyanın gücünün iyice anlaşılmasıyla medya sahiplik yapısında değişim yaşanması için iktidara yakın sermaye gruplarına devlet destekli krediler verilmiş, muhalif duruşuyla hükümeti rahatsız eden gazeteciler tasfiye edilmiş, ayrıca Ahmet Şık, Can Dündar gibi yargılanan ve tutuklanan gazeteciler de son yıllara damgasını vurmuştur.

2. Alternatif Medyaya Farklı Kuramsal Yaklaşımlar

Ana akım medya tarafından gerçekleştirilen içerik üretim ve sunum faaliyetlerinden farklılaşan uygulamalar için kullanılan çatı terim alternatif medyanın tanımıyla ilgili farklı yaklaşımlar ve sınıflandırmalar bulunmaktadır. Farklı boyutlarının öne çıkarılması, herkes tarafından kabul gören net bir alternatif medya tanımı yapmayı zorlaştırmaktadır. Alternatif medyanın çıkış noktası küresel ölçekte faaliyet gösteren ticarileşmiş yaygın/geleneksel medya karşısında, farklı türde iletişim ortamlarının/mecralarının da olabileceği inancıdır (Taylan, 2013, s. 113). Katılımcı yayıncılık anlayışından hareketle alternatif medya uygulamalarında ana akım medya kanallarında yer verilmeyen, doğru temsil edilmeyen düşünce, olay, kişi ve enformasyonun medyada yer almasını sağlayarak demokrasiye katkı sağlamaktadır.

Medya metinlerinin ve özelde de haber metinlerinin hak ihlalleriyle dolu olduğu düşüncesinden yola çıkan hak odaklı habercilik; izleyicinin haber üreticisine dönüştüğü yurttaş gazeteciliği, Twitter'ın canlı yayın yapma gibi özelliklerini kullanarak anlık olarak haberi yayan Twitter gazeteciliği; çatışmaları sorumlu ve bilinçli şekilde haberleştirmenin normatif biçimi olarak tanımlanan barış gazeteciliği (Demirtaş, 2016, s. 141); ana akım medya kanallarının yanlış temsil ettiği, sunduğu ya da çoğu zaman hiç yer vermediği düşünce, olay, kişi ve bilginin medyada yer almasının sağlanması anlayışını öne çıkaran radikal medya (Vatikiodis'ten akt Demirtaş, 2016, s. 139) gibi gazetecilik türleri ve medya yapılanmaları alternatif medya başlığı altında toplanmaktadır.

Merkeze yanaşmış olan medya kuruluşlarına ana akım tanımı getirilirken, kendisini merkezden geriye yaslayan oluşumlara ise alternatif medya denilmektedir (Taylan, 2012, s. 3). Aydoğan ve Kırık (2012, s. 63) ise alternatif medyayı küçük azınlıkların görüşlerini yayan medya olarak ya da yaygın olarak bilinen ve tüketilen medyanın karşısında olan, ona alternatif üretim yapan medya olarak tanımlamıştır. Mutlu (2004) için alternatif medya yerleşik ve kurumsallaşmış siyaseti açıkça red eden veya ona meydan okuyan kitle iletişim biçimleridir.

Alternatif medyayı “başka medya” olarak adlandıran Alankuş, yerel/sivil medyanın mevcut olan egemen yapıya ve söyleme alternatif bir söylem ve örgütlenme geliştirmesi gerektiğini bunun da ancak zihniyet kırılması ile mümkün olduğunu söyler (Alankuş, 2003, s. 28). Ana akım medyanın yaygın söylemini yapı-bozuma uğratabilecek bir dille, yapısı ya da iddiası gereği “başka” medya, seslerini duyurmamalarının seslerini eşdeğerlilikle duyurmalarında, öteki medyanın gündelik hayatın bütün eşitsiz ilişkilerini sorgulayarak politik alanların çoğalmasında sağladığı ölçüde demokrasinin genişlemesini ve derinleşmesini sağlamak gibi bir rolü vardır (Alankuş, ss. 116-117).

Alternatif medya kavramını eleştirel medya tanımını öneren Fuchs'a (2010, s. 107) göre alternatif medyanın merkezi yönleri gazeteciler ve uygulamaları, bunu talep edenler ve uygulamaları (aktör odaklı olarak), medya ürünlerinin yapıları, medya organizasyon yapıları ve medya dağıtım yapılarıdır. Eleştirel medyayı eleştirel biçim ve içerikle ifade eden Fuchs (2010, s. 179), eleştirel medya için beş nitelik önermektedir (Fuchs, 2010): olumsuzlamanın içerik düzeyinde olumsuzlanması, olumsuzlamanın form düzeyinde olumsuzlanması, içerik düzeyinde diyalektik gerçekçilik, form

düzeyinde diyalektik gerçekçilik ve hâkim olanların çıkarlarının içerik düzeyinde materyalist ifadesi. Bu niteliklere ek olarak, alternatif medya kamuoyu tartışmalarını teşvik etmeli ve karşı kamusal alanı yaratmalıdır.

Alternatif medyanın politik bilincin uyandırılmasında çok önemli rol oynadığını belirten Downing'e göre ise alternatif medya uygulamalarında ana akım medya kanallarının yanlış temsil ettiği, sunduğu ya da çoğu zaman hiç yer vermediği düşünce, olay, kişi ve enformasyonun medyada yer almasının sağlanması anlayışı öne çıkmaktadır (Taylan, 2012, s. 114). Sosyal değişimden yana olmak, baskı altındaki grupların sesi olmak, alternatif bir kamusal alan yaratmak alternatif medyanın içeriğini şekillendiren temel güdüler arasında yer almaktadır. Binark ve Bek'e (2010, s.197) göre alternatif medya mülkiyet ve sahiplik ilişkisi, çalışma ilkeleri ve üretilen içerik ile ana akım medyadan farklılık göstermektedir.

Alternatif medyanın farklı kuramsal yaklaşımlar açısından genel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür: Ana akım medyaya alternatif olma, azınlıkların ve toplumdaki farklı grupların sesi olma, mevcut politik sese karşı çıkabilme, sivil toplum hareketlerinin parçası olabilme, çalışma ilkeleri ile toplumun her kesimine saygılı ve oluşturduğu içeriklerle kamuoyu yaratarak halkı etkileyebilme.

2.1. Türkiye'de Alternatif Medya

Tarihsel bağlamda baktığımızda II. Meşrutiyet dönemine kadar dayanan alternatif medya örnekleri, Anadolu basını azınlık gazeteleri geleneğine kadar uzanan yerel basın örnekleriyle devam ederken 1980'lerin anti demokratik uygulamaları medya üzerinde baskı yaratmıştır. 1980'lerin ortalarından itibaren farklı İslamcı çevrelere, çeşitli alt kültür grupları ve etnik gruplara ait ve politik görüşlere sahip muhalif/alternatif sayılabilecek içeriklerle yayınlanan gazete/dergilerin sayısında büyük bir artış olmuştur. 1990'larda dünyada yaşanan siyasal dönüşüm ve küreselleşmenin etkisi ile daha önce azınlıklara ait radyo-televizyon yayıncılığı üzerindeki yasak kalkmış, bu da Yol TV, Su TV, Cem TV, Mozaik TV, Dem TV, Ekin TV, IMC TV gibi kanalların da açılmasına imkân sağlamıştır. Alternatif medyanın gelişmesini sağlayan bir diğer önemli dönüm noktası ise 2000'li yılların başında iletişim teknolojileri ile birlikte gelişen internet olmuştur.

Geleneksel medyada bu süreçler yaşanırken internet ve teknolojinin gelişimi gazetecilik mesleğini ve haber platformlarını haber yapış şekillerini de etkilemiştir. Yeni iletişim teknolojilerinin kitle iletişim araçlarında kullanılmaya başlanması farklı gazetecilik tanımlarını doğurmuş, artık kullanıcının pasif olmadığı ve sesini duyurabildiği bir mecra haline gelmiştir.

Ana akım medyada medya sahipliklerinde yaşanan dönüşümler ve değişen siyasal konjonktürde muhalif basının yok oluşu, farklı sesleri internet teknolojisinin de gelişimiyle çevrimiçi dünyaya yönlendirmiştir. Web 2.0. vatandaşların kendini ifade etmesini sağlarken, gazetecilik pratiklerini de değiştirmiştir. Medya tarafından bilgi alamayan halkın muhabirlik yapmaya başlaması yurttaş gazeteciliğini (civil journalism) doğurmuş; farklı kesimlerin ve azınlıkların sesini duyuran habercilik hak haberciliği altında yer almış; sosyal medya platformu Twitter ise ana akım medyada yer almayan Ergenekon duruşmaları, Gezi olayları gibi Türk kamuoyunu yakından ilgilendiren konuları canlı yayınlarla aktararak Twitter gazeteciliği örneklerini teşkil etmiştir. Ayrıca ana akım medyada işten çıkartılan gazetecilerin alternatif internet haber sitelerinde yazılar yazdığını ya da kendi Youtube kanallarını kurduklarına şahit olunmuştur. Web 2.0 teknolojisiyle hem izleyicinin/kullanıcının haber üretim sürecine katılımını hatta gazetecilik yapmasını sağlarken hem de gazetecilerin bir yayın organına bağlı olmadan kolaylıkla yayın yapar hale gelmesini sağlamıştır.

Tüm bu yeni gazetecilik tanımlamalarına zemin hazırlayan teknolojik gelişmeler halkın yani hedef kitlenin medya izleme alışkanlıklarında da birtakım değişikliklere yol açmıştır. Reuters Institute'nin 2022 Dijital Haber Raporu'na göre Türkiye'de televizyon birinci haber kaynağı olarak yer alırken sosyal medyanın da dahil edildiği internet kategorisi ikinci haber alma kaynağı olarak son 7 yıldır yükselişini korumaktadır. İnsanların internet üzerinden haber okumayı tercih ettiği sitelerde Fox Tv news online, Sözcü online ve Cumhuriyet online hariç ana akım medyada siyasal erke ve liberal görüşe yakın ana akım medya kuruluşlarının yer aldığı görülmektedir (Reuters Institut, 2022).

Alternatif medya açısından bakıldığında sosyal medya ve küçük ölçekli internet siteleri alternatif medyanın ana platformlarını oluşturmaktadır. Yerel ve genel seçimlerde aktif olarak kullanılan sosyal medya siteleri siyasal iletişimin önemli bir parçası haline gelirken, küçük ölçekli internet doğumlu (digital born) internet siteleri göze çarpmaktadır. Habervesaire, başka haber, turnusol, sol defter, Yeşil Gazete, haber fabrikası, haberlink, Gzone, sendika.org, demokrat haber gibi küçük ölçekli alternatif medya siteleri dikkat çekmektedir.

Bianet (Bağımsız İletişim Ağı), T24, Oda TV, Diken, Sputnik News alternatif medyada daha büyük ölçekli yayınlar olarak öne çıkmaktadır. Kendi küçük ekibiyle orijinal içerikler üreten BBC Turkish, Deutsche Welle ve Euronews gibi uluslararası medya kuruluşlarının da Türkçe yayınları internet haberciliğinde önemli yer tutmaktadır. Bu küresel markaların dışında Rus menşeli Sputnik ve İngiltere merkezli Suudi Araştırma ve Pazarlama Grubu tarafından finanse edilen Independent da Türkiye'de ve dünyada yaşanan önemli gelişmeleri farklı perspektiflerden sunmaktadır (Fletcher, Kalogeropoulos, Newman & Nielsen, 2019, s. 115). Medya mülkiyeti açısından yabancı menşeli internet haber sitelerinin konu seçiminde ve üslupta daha özgür olduğu göze çarparken, Türk menşeli Oda TV, TV24 gibi önemli alternatif medya kuruluşlarının yaptıkları haberler nedeniyle yargılandığına şahit olunmuştur.

3. Amaç ve Yöntem

1953 yılından bu yana Alman devletine bağlı olarak yayın yapan DW, teknolojinin de dönüşümüyle birlikte yayıncılık platformu haline gelmiş bulunmaktadır. Bu araştırmada, alternatif medyanın tanımlanan özellikleri ışığında Alman menşeli kamu yayıncılığı yapan Deutsche Welle Türkçe'nin Türkiye için alternatif medya olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Türkiye'de internet üzerinden yayın yapan Deutsche Welle'in alternatif medya kapsamına girip girmediği farklı alternatif medya tanımlarından çıkartılan alternatif medyanın genel özellikleri üzerinden incelenmiştir. Farklı kuramsal tanımlamalar ve alternatif medyaya yaklaşımlardan yola çıkıldığında alternatif medyanın genel özellikleri finansal açıdan bağımsızlık ve süreklilik, profesyonel işgücü ve kaynak kullanımı, konu seçimi ve çalışma ilkeleri ekseninde ortaklaşmaktadır. Bu kriterler göz önüne alınarak DW Türkiye'nin betimsel analizi yapılmıştır. DW Türkçe'nin haber dilinin ana akım medya ile karşılaştırılması için 6 Şubat 2023 Pazartesi günü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen ve toplam 11 ilde etkili olan depremlerle ilgili DW Türkçe ve son 5 yıldır Reuters Enstitüsü Dijital Haber Raporları'nda Türkiye'de takip edilen online haber sitelerinde ilk 5'teki yerini koruyan hurriyet.com.tr'de 2 Mart-9 Mart 2023 tarihleri arasındaki haberlerin niceliksel olarak taraması yapılmış, haber başlıkları incelenmiştir.

3.1. Bulgular

3.1.1. Deutsche Welle

Konrad Adenauer'ın başbakanlığı döneminde 3 Mayıs 1953'te Köln'de kurulan Deutsche Welle (DW), 30 farklı dilde radyo, televizyon ve internet üzerinden yayın yapan bir Alman kamu medya kuruluşudur. İkinci Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle çıkan Hitler Almanyası'nın ardından Soğuk Savaş döneminde Almanya'nın Sesi adıyla yayın yapmıştır. Kısa dalga radyo yayınlarıyla yıllar içinde ulaştığı ülke sayısını artıran DW, programlarında yeni Almanya'nın özgürlük, demokrasi ve insan hakları gibi mesajlarına ağırlık vermiştir. 1960 yılında DW bağımsız bir kamu yayıncısı unvanını almıştır. 1992 yılında radyo programlarının yanı sıra televizyon ve internet yayıncılığına da ağırlık veren DW, 2011 yılında kısa dalga radyo yayınlarına son vererek, programlarını internet platformuna taşımıştır. Deutsche Welle'nin 24 saat İngilizce yayın yapan bir televizyon kanalı bulunmaktadır.

DW kullandığı teknolojiyi, *“Küresel bir uydu ağına, yaklaşık 5.000 ortak istasyonumuza, internete ve giderek artan bir şekilde mobil erişime güveniyoruz”* sözleriyle açıklamaktadır (Deutsche Welle, 2020). Bunlarla birlikte DW uygulaması, kullanıcı tercihlerine göre online içerik sunmaktadır. 10 dilde yayın yapan radyo yayınları Afrika'da ve Asya'nın bazı bölgelerinde birçok kişiye ulaşmaya devam etmektedir (Deutsche Welle, 2020).

Kendini alternatif değil tarafsız olarak tanımlayan Almanya merkezli DW, ayda 30 dilde 1 milyardan fazla insana özgürce kendi fikirlerini geliştirmelerine imkân veren bir gazetecilik anlayışını misyonu olarak tanımlamaktadır. 2025 vizyonunda ise yayın yaptığı bölgelerdeki hedef kitlelere sayısal bilgi taşıyan ve talebe dayalı içerik üretimiyle hedef kitle arasındaki iletişimi tetikleyen özel konumunu güçlendirmek bulunmaktadır. Almanca yayınlarıyla tüm dünyada Almanca konuşan herkesi hedefleyen DW, Almanca öğrenen veya öğrenmek isteyenlere yönelik çok fazla yayına da sahiptir.

DW yayın politikası ise web sitesinde şu şekilde açıklamaktadır (Deutsche Welle, 2020):

“Gençlere, kanaat önderlerine, aktif olarak kamuoyu tartışmasına katılanlara ve dünyada neler olduğunu anlamaya çalışan herkese ulaşıyoruz. Kitle yaklaşımımız sayesinde kullanıcılarımızın, izleyicilerin ve dinleyicilerin kalbine ve günlük gerçekliğine yakın hikayeler anlatıyoruz. Diyalog için platformlar sağlıyoruz, endişelerini dinliyor, dillerini konuşuyor ve bilgi boşluklarını kapatıyoruz.”

Gazetecilik, eğitim ve kültürün insanların yaşamlarını iyileştirdiğini ve güvenilir, tarafsız bilgi ve bilgiye evrensel erişimin temel haklar olduğunu belirten DW, dünyanın dört bir yanındaki ortaklarıyla ifade özgürlüğünü, insan haklarını ve işleyen medya sistemlerinin geliştirilmesini teşvik etmek için çalıştıklarının da altını çizmektedir.

Din, dil, ırk cinsiyet ayrımı yapmadan önyargıların bulunmadığı bir çalışma ortamı sunduğunu belirten DW; Bonn'da bir genel merkezi, Berlin'deki ana stüdyo ve uluslararası ofislerinde yaklaşık 60 ülkeden 1.500 çalışanı istihdam ederken, neredeyse bir o kadar da serbest çalışana sahiptir. Misyonu doğrultusunda toplumsal meselelerle ilgilenirken, *“Medya ve Bilgi Okuryazarlığı Medya Canlılığı”, “Medya ve Gazetecilik Eğitimi ve Diyalog ve Dijital Haklar için İnovasyon”* odağındaki uluslararası medya eğitimi ve etkinliklerini 1965 yılında kurduğu Deutsche Akademie altında yürütmektedir. Basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğü için çalışmalar düzenleyen Deutsche Akademie bu bağlamda eğitimlerine farklı coğrafyalarda devam etmektedir. Deutsche Akademie ifade özgürlüğünün bir insan hakkı olduğunu tüm tanıtım metinlerinde ve çalışmalarında yer vermektedir (Deutsche Welle, 2020).

DW, federal vergi kaynakları tarafından finanse edilen bir kamu yayıncısıdır. Kamu yayıncısı olan DW'nin politik duruş olarak Batı Almanya'ya yakın olduğu Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından yaşanan sevince dair ayrı bir bölüme yer vermesinden anlaşılmaktadır. 1990 yılında doğu bloğunun çökmesi, konjonktürün değişmesi ve küreselleşmeyle birlikte yayın ilkelerini de yenilemiş ve tarafsız bir anlayış benimsemiştir.

3.1.2. Deutsche Welle Türkçe

1 Temmuz 1962'de yayına başlayan Deutsche Welle'nin Türkçe servisi zaman içerisinde yayınlarını daha fazla kişiye ulaştırmak için TRT ve NTV Radyo gibi bazı medya kuruluşlarıyla işbirliğine girmiştir. Bu işbirliği DW Türkçe'nin partnerlerinden haber almasına değil onlara haber servis etmesi üzerine kuruludur. Ana akım medya ile benzer ajanslardan ya da haber kaynaklarından beslenmeyen DW Türkçe, ancak 2012'de TRT'de bir yıl boyunca yer almıştır (Çelikkafa, 2012). Şubat 2012'de yeni bir yapılmaya giden kanalın logosu değişmiş ve Türkiye'deki basın partnerleri vasıtasıyla konuk olarak tartışma ve yorumlama programları içerisine eklenmiştir. Türkiye'de internette yayın yapan bazı haber siteleri de yapılan ikili anlaşmalar uyarınca DW Türkçe'nin haberlerini kullanmaktadır. 2018 yılında Türkiye'de basın özgürlüğünün tehdit altında olduğu vurgusu ile Türkçe yayın yapan DW Türkçe TV'yi eklemiş, 2019 yılında ise yine Türkçe özgün içeriklerin yer aldığı diğer örneklerden farklı olarak TV yayıncılığında da kendini geliştirmiş BBC, France 24 (F24) ve Amerika'nın Sesi (Voice of America - VoA) ile birlikte +90 isimli Youtube kanalı ile 9 ayda 200 bin kullanıcıya ulaşmıştır (Deutsche Welle, 2020).

3.1.2.1. Ekonomik Bağımsızlık ve Süreklilik

Deutsche Welle, kâr amaçlı bir kurum olmadığından ticari anlamda izlenme oranlarıyla ilgili de bir veri elde etme çabasına da girmemektedir. Öte yandan Türkiye'de ekonomik sıkıntı alternatif medyanın birincil sorunları arasında yer alırken, sürekliliği de tehdit eden unsurlar arasında politik baskılar da bulunmaktadır. DW Türkiye'nin 2016 yılında Hürriyet Gazetesi'nin kurucusu Sedat Simavi'nin torunu Harun Simavi'nin sahibi olduğu ve Ocak 2014'ten beri yayın yapan diken.com.tr'nin Genel Yayın Yönetmeni Erdal Güven ile yaptığı röportajda Güven, kısıtlı bütçeler ve dar kadrolarla yaptıkları yayıncılığın küresel gazetecilik ilkelerine bağlı bağımsız haberciliğin hayat bulduğu mecralar olduğunu ifade etmiştir.

Alternatif medyanın kuramsal temellerine baktığımızda kamu yayınları mevcut egemen ideolojinin ve siyasi tahakkümün sözcüsü konumunda olduklarından kamu yayınları genelde ana akım medya örnekleri arasında görülmektedir. Ancak Türkiye'de Türkçe yayın yapan Alman menşeli DW'in Alman menşeli kamu kanalı olması, Türkiye'de herhangi bir kurum veya kuruluşla ekonomik ilişkisinin bulunmaması basın özgürlüğü konusunda DW üzerinde sermayenin olumsuz etkisini ortadan kaldırmaktadır.

Sürekliliğin sağlanması konusunda sıklıkla sıkıntı yaşayan özellikle küçük ölçekli alternatif medya sitelerin yaşadığı sıkıntıyı DW Türkiye yaşamamaktadır. Alman Eski Şansölyesi Angela Merkel ve Devlet Bakanı Monika Grütters DW'in 2018 yılının haziran ayında gerçekleşen 65. yıl kutlamasında yaptıkları konuşmada DW'e devlet desteğinin güvencesini yinelemişlerdir (Deutsche Welle, 2018)

3.1.2.2. Konu Seçimi ve Haber Dili

Alternatif medyayı ideoloji, tahakküm ve hâkimiyet gibi kavramlardan bağımsız olarak tartışmak mümkün değildir. Kendi ülkesinde ve dünyaya karşı Alman hükümetlerinin politik duruşlarına uygun şekilde liberal ve Doğu Almanya karşıtı bir duruş sergileyen DW, Türkiye'de politik eleştiriler yapmak konusunda daha rahat davranabilmektedir. DW'nin 65. yılı için Peter Limbourg ile yapılan bir röportajda DW gündemini belirlerken ne kadar bağımsız sorusuna şu şekilde yanıt vermiştir (Jumpelt, 2018):

“Bizim büyüklüğümüz bağımsız çalışma yeteneğimizde ve her türlü devlet kontrolünden uzak olmamızda yatıyor. Almanya'da hem hükümete hem de muhalefete yer veren, içeriklere toplumun her kesimini dahil etmeye istekli bir haber kuruluşuyuz. Diğer birçok devlet yayıncısının aksine, biz

hükümetin sözcüsü değiliz. Biz tüm Almanya'nın sesiyiz. Bizi ayıran budur. Yaptığımız iş gazetecilik, PR değil. Hedeflediğimiz yeni pazarlarda da bunu yapıyor, hükümete ve muhalefete eşit miktarda yer vermeyi hedefliyoruz."

Hedefini barışçıl, istikrarlı bir küresel toplumu teşvik etmek olarak açıklayan DW, bu nedenle, özgürlük ve insan hakları, demokrasi ve iyi yönetim, serbest ticaret ve sosyal adalet, sağlık eğitimi ve çevre koruma, teknoloji ve yenilik gibi konulara odaklandığını belirtmektedir.

Downing'in belirttiği gibi alternatif medya uygulamalarında ana akım medya kanallarının yanlış temsil ettiği, sunduğu ya da çoğu zaman hiç yer vermediği düşünce, olay, kişi ve enformasyonun medyada yer almasının sağlanması anlayışı öne çıkmaktadır. Geleneksel medyada yer almayan ya da farklı şekilde verilen haberlere yer vermek ve farklı açılardan yer vererek demokrasiye katkıda bulunma misyonunu yerine getirip getirmediğini hurriyet.com.tr ile DW Türkiye arasında yaptığımız analizden çıkan sonuçlara dayanarak DW'nin konu seçiminde ana akım medyadan farklılaştığını söylemek mümkündür.

2018 yılının haziran ayında gerçekleştirilen 65'nci yıl kutlama töreninde konuşan ve Türk hükümetini eleştiren Peter Limbourg, DW Türkçe TV'nin açılması konusunda hızla harekete geçeceklerini şu sözlerle belirtmiştir (Jefferson, 2018): *"Almanların bu kadar geniş bir yelpazeye sahip olduğu bu harika ülke olan Türkiye'de artık basın özgürlüğü yok. Misyonumuzu ciddiye alırsak, burada acil bir eylem ihtiyacı var."*

1 Kasım 2018'de Deutsche Welle Türkçe yayınlarının yeni yöneticisi olarak göreve başlayan Erkan Arıkan, aynı zamanda yeni Türkçe kanalının kurulması görevini de gerçekleştirmiştir (DW Türkçe, 2018).

Deutsche Welle'nin Türkçe yayınlar bölümünde 2013 Eylül ayında 5 editör ile yarı yapılandırılmış formda görüşmeler yapan Selami Özsoy'un "Almanya'daki Türk Medyası ve Kamusal Bir Alman Kurumu: Deutsche Welle" başlıklı makalesinde yer alan görüşme detaylarında muhabirlerden biri DW Türkçe'nin alternatif yapısı ile ilgili şunları söylemiştir (Özsoy, 2014, s.11):

"Biz alternatif haber kaynağı olmak istiyoruz. Ana akımı vermek zorundayız. Almanya'da çoğunluk toplumunun azınlıklar üzerindeki baskısı gibi gündemde alt sıralarda olan konuları biraz daha su yüzüne çıkarmaya çalışıyoruz. Almanya'daki seçim sürecinde herkes büyük partileri konuşuyordu. Ama anahtar konumunda olan küçük partiler vardı. Alternatif parti veya korsanlar partisi gibi. Bu partilerde Türkler de var. Onlarla konuştuk mesela (K1)."

Alternatif medyayı "başka medya" olarak adlandıran Alankuş, yerel/sivil medyaların mevcut olan egemen yapıya ve söyleme alternatif bir söylem ve örgütlenme geliştirmesi gerektiğini bunun da ancak zihniyet kırılması ile mümkün olduğunu söyler (Alankuş, 2008, s. 12). Ana akım medyanın yaygın söylemini yapı-bozuma uğratacak bir dille yapısı ya da iddiası gereği "başka" medya, seslerini duyurmamaların seslerini eşdeğerlilikle duyurmalarında, öteki medyanın gündelik hayatın bütün eşitsiz ilişkilerini sorgulayarak politik alanların çoğalmasını sağladığı ölçüde demokrasinin genişlemesini ve derinleşmesini sağlamak gibi bir rolü vardır (Alankuş, 2003, ss. 116-117).

+90 isimli Youtube kanalının basın toplantısında DW yöneticisi, bir soru üzerine, Türkiye'de Türk gazetecilerle çalıştıklarını ve çalışmaya devam edeceklerini ve onlarla çalışmaktan memnun olduklarını aktarırken basın özgürlüğü ile ilgili endişelerini şu sözlerle dile getirmiştir (Haberturk, 2019): *"Bu ülkede gazetecilik konusunda sorunlar var, basın özgürlüğü tehlike altında. Umarız ki, bizim gazetecilerimiz işlerini özgürce yapabilirler"*.

DW Türkçe'nin ana akım medyada söylemlerini karşılaştırmak için 6 Şubat 2023'de yaşanan Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen ve toplam 10 ilde etkili olan deprem ilgili DW Türkçe'deki ve hurriyet.com.tr'deki 2-9 Mart 2023 tarihleri arasındaki haberler taranmıştır. Depremden özellikle 1 ay sonrasının tercih edilmesinin sebebi tüm Türkiye ve dünyanın gündemi en az 2 hafta boyunca meşgul eden bu doğal afete hala yer verilip verilmediği, habere konu oluyorsa nasıl ele alındığı görülmek istenmiştir.

Depremden bir ay sonra yapılan haberlerin içeriğine bakıldığında seçilen haftada 2023 seçimleri, Türkiye ekonomisine yer verilmiştir. DW Türkiye'nin ana sayfasında depremden bir ay sonra üst başlıklarda öne çıkanlar arasında Kahramanmaraş depremi sekmesine hala yer verildiği ve deprem olduğundan beri her gün depremle ilgili en az bir haber yapıldığı dikkat çekmektedir. hurriyet.com.tr ise Kahramanmaraş depremi ile ilgili gelişmelerden çok olası Marmara depremi'ne yönelmiş gözükmektedir.

DW Türkçe ve hurriyet.com.tr'de 2-9 Mart tarihleri arasında yayınlanan Kahramanmaraş depremi ve ardından yaşanan gelişmelerle ilgili haberlerde "Kahramanmaraş depremi" söz öbeği niceliksel olarak taranmıştır. DW Türkçe'de aynı tarihlerde yayınlanan haberlerde belirtilen söz öbeği 12, hurriyet.com.tr'de ise 36 kez yerildiği saptanmıştır. Yine aynı tarih aralığında "Kahramanmaraş depremi" söz öbeğine Hürriyet TV'deki videolarda 11 kez, yazar yazılarında 2 kez yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Genel olarak öne çıkarılan haberlere bakıldığında Türkiye ve Almanya gündemlerinin, Almanya gündemlerinde de Türkiye'yi doğrudan etkileyen haberlerin de yer aldığı görülmektedir. DW Türkçe'nin sıcak gündemi yakından takip ettiği 2023 seçimlerini uzman görüşleriyle destekleyerek farklı açıları da yansıtmaya çalıştığını söylemek mümkündür.

Tablo 1: 2-9 Mart tarihleri arasında Kahramanmaraş depremi ile ilgili haber başlıkları ve spotlar

2 Mart	Depremzedelerin hukuki hakları ne?	Depremde maddi-manevi zarara uğrayanlar haklarını nasıl aramalı? Sorumluların tespiti için ne yapmalı? Deprem sigortası olanlar nasıl hareket etmeli? DW Türkçe, TBB Başkanı Erinç Sağkan'a sordu.
3 Mart	Depremde kaybolanlar nerede?	
4 Mart	Kızılay'a sahip çıkan Kızılhaç hedef oldu	Türk Kızılay'ın Ahbap'a çadır sattığının ortaya çıkmasının ardından Alman Kızılhaç'ın yaptığı destek açıklaması eleştirilere neden oldu. Kızılhaç, DW Türkçe'nin sorularını yanıtladı.
5 Mart	Bir ay sonra Türkiye: Enkaz başında bekleyen sorular	Deprem şokunun üzerinden bir ay geçti. Enkaz başında yaşanan acılar ise yerini soru işaretlerine bıraktı: Kaç kişi kayıp? Sorumlulara ne olacak? Refakatsiz çocuklar nerede? Ya da yardımların neden geciktiği...
6 Mart	Fay hattına kurulu 4 binden fazla okul ne olacak	Jeoloji Mühendisleri Odası'na göre Türkiye'de fay hatlarının yüksek risk

		alanı içinde 4 bin 159 okul var. Okulların tümünde depremsellik analizi yapılmadığını belirten uzmanlar MEB'i sorumluluk almaya çağırıyor.
6 Mart	Adıyamanlı depremzedeler "Hakkımı helal etmiyorum" diyor	DW Türkçe'ye konuşan Adıyamanlı depremzedeler, ilk günlerde yalnız ve çaresiz bırakılmaktan şikâyetçi. İhmal nedeniyle çok sayıda insanın can verdiğini söyleyerek, "Adıyaman diye bir şey kalmadı" diyorlar.
7 Mart	Almanya'dan depremzedelere verilen vize sayısı bini geçti	Almanya'nın depremzedeler için yürürlüğe koyduğu kolaylaştırılmış vize prosedüründen şimdiye kadar 1.097 kişinin yararlandığı, deprem bölgelerinden toplam 1.333 kişiye vize verildiği açıklandı.
8 Mart	Almanya'dan deprem bölgelerine bir üst düzey ziyaret daha	Alman içişleri ve dışişleri bakanlarının ziyareti sonrası hükümetin insani yardımlar sorumlusu Amtsberg de deprem bölgesine gidiyor. Amtsberg, yeniden imarın yıllar alacağını, Almanya'nın desteğinin süreceğini belirtti.
8 Mart	"Afet dönemlerinde kadınların sorunları daha derinleşiyor"	Kadın hakları savunucuları, depremlerin kadınların omuzlarındaki yükü arttırdığına dikkati çekiyor. Depremlerin kadınların yaşamlarını nasıl etkilediğini Afet için Feminist Dayanışma'dan Ezgi Karakuş ile konuştuk.
9 Mart	EBRD'den deprem bölgesi için 1,5 milyar euro yatırım kararı	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) Türkiye'de depremden etkilenen bölgelerin yeniden inşası için önümüzdeki iki yıl içinde 1,5 milyar euroya varan yatırım yapacak.
9 Mart	Deprem bölgesinde kimliği belirlenemeyen çocuk sayısı 213	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın internet sitesindeki "kimliği belirlenemeyen çocuk sayısı 79" verisine karşın Emniyet Genel Müdürlüğü deprem bölgesinde 213 çocuğun kimliğinin belirlenemediğini açıkladı.
9 Mart	Depremlerin sigortalara maliyeti milyarlarca doları buluyor	Kahramanmaraş merkezli depremlerin sigorta şirketlerine maliyeti 3,5- 4 milyar dolar olacağı tahmin ediliyor. Alman Talanx sigorta grubunun hesaplamasına göre felaket şirkete 250 milyon euro ek yük getirecek.

“Deprem bölgesinde kimliği belirlenemeyen çocuk sayısı 213” başlıklı 9 Mart tarihli haberde “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın internet sitesindeki "kimliği belirlenemeyen çocuk sayısı 79" verisine karşın Emniyet Genel Müdürlüğü deprem bölgesinde 213 çocuğun kimliğinin belirlenemediğini açıkladı” spotu devletin iki kurumu arasındaki bilgi farklılığını vurgulamaktadır. “Adıyamanlı

depremzedeler hakkımı helal etmiyorum diyor”, “Depremzedelerin hukuki hakları ne?” başlıklı haberler DW Türkçe’nin deprem bölgesinde ihmal yaşandığından hareketle bunu gündeme taşıdığını göstermektedir. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nü de DW Türkçe yine depremzedeler üzerinden "Afet dönemlerinde kadınların sorunları daha derinleşiyor" başlıklı haberle ele almıştır. Bununla birlikte DW Türkçe Avrupa’dan gelen yardımları, Alman üst düzey yetkilerinin Türkiye’ye deprem nedeniyle yaptıkları ziyaretleri ve Almanya’nın Türk depremzedelere sağladığı vize muafiyetini de haberleştirmiştir.

Aynı period içinde ise hurriyet.com.tr’de deprem sonrasında depremden etkilenen illerde sağlam yeni binalar için temel atıldığına ve maddi destek verildiğine dair haberlere yer verilmiştir. “11 ilimize Bakan Kirişçi: 11 ilimize 5 milyar liralık destek sağlıyoruz”, “Süheyla Sultan gemisi, depremzedelerin konaklaması için İskenderun’da”, “Nurdağı’nda 16 bin depremzedenin barınacağı konteyner kent kuruluyor”, “Adıyaman’da 750 kişiye istihdam sağlayacak” başlıklı haberler bu tür haberlere örnek gösterilebilir.

Haberlerde kullanılan dil açısından da Kahramanmaraş depremi ve ardından yaşanan gelişmelerle ilgili haberlerde DW Türkçe’nin deprem sonrası devlet tarafından yapılan müdahale ve desteği sorguladığı, konuyu hala haberleştirdiği göze çarpmaktadır. hurriyet.com.tr’de ise Kahramanmaraş depreminin ardından popülerite kazanan İstanbul depremiyle ilgili haber yapıldığı, devletin müdahalesinin yeterliliğini eleştirmek yerine yeni yapılacak binalar için hazırlıklara başlandığına dair haberlere yer verilmiştir. Bunun yanı sıra video haberlerde depremden mucize kurtuluş gibi başlıklarla yer verildiği, ünlülerin deprem için yaptıkları çalışmaların haberleştirilerek konuya aynı olaylara magazinelle açıdan yer verildiği görülmektedir. “Depremde 3 ferdi kaybeden aileden geriye mutlu günlerdeki fotoğrafları kaldı”, “Kate ile William’dan anlamlı ziyaret” başlıklı haberler bu tür haberlere örnek teşkil etmektedir.

3.1.2.3. Kaynak Kullanımı ve Profesyonel İşgücü

Erkan Arıkan, Batı Alman Radyo ve Televizyon Kurumu’ndaki (WDR) görevinden ayrılarak 2018 yılı Ekim ayında Almanya’nın uluslararası yayın kuruluşu Deutsche Welle Türkiye yayınlarının başına geçmiştir (Deutsche Welle Türkiye, 2018). Deutsche Welle Türkçe servisinde yarı zamanlı çalışanlar, uzaktan çalışanlar ve tam zamanlı muhabirlerle birlikte yaklaşık 40 personel görev yapmaktadır. Muhabir kadrosunun ve serbest çalışan gazetecilerin deneyimlerine baktığımızda BirGün, Cumhuriyet, Diken, Bianet, Hürriyet, Milliyet, Sol Haber, Evrensel ve Radikal gibi liberal, Kemalist ve sol görüşlerden beslenen gazetelerde gazetecilik deneyimine sahip bir muhabir ekibinin olduğunu söylemek mümkündür. Gülsen Solaker, Cumhuriyet gazetesi eski muhabiri Pelin Ünker, DW Türkçe’den önce Middle East Eye’da çalışan Çağrı Özdemir, Vatan gazetesi ve CNN Türk eski muhabiri Kıvanç El, insan hakları haberleriyle öne çıkan Burcu Karakaş, Radikal gazetesinin eski diplomasi muhabiri Başak Özyay, Almanya konulu haberlerde Elmas Topçu, yargı muhabiri Alican Uludağ, DW Türkçe Diyarbakır muhabiri Felat Bozarlan, DW Türkçe’deki haberlerde imzaları bulunan muhabirleridir. Bu muhabir kadrosunun yanı sıra yıllarca NTV’de çalışmış deneyimli gazeteci ve haber spikerlerinden Banu Güven, Yalçın Karatepe, Erdal Sağlam’ın yorum disiplin başlığı altında köşe yazısı yazdığı göze çarpmaktadır. Bu ekipte tekil Almanya menşeli haberlere imza atan isimler de yer almaktadır. DW Türkçe’nin kendine has bir kadrosu olması özgün haber içeriğini göstermektedir.

Portföyünde sosyal medyada yer alan DW Türkçe içeriklerini partner haber portalları ile de paylaşmaktadır. Ancak Türkiye’deki otoritelerin baskıcı önlemlere başvurmamasından duyulan endişe nedeniyle bağımsız Batılı medya kuruluşları ile çalışmayı reddeden potansiyel partnerlerin sayısı

giderek artmaktadır. Bu nedenle DW açısından kendi platformlarını güçlendirmek ve sosyal medya kanallarını geliştirmek giderek daha fazla önem kazanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Alternatif medyanın çıkış noktası küresel ölçekte faaliyet gösteren ticarileşmiş yaygın/geleneksel medya karşısında, farklı türde iletişim ortamlarının/mecralarının da olabileceği inancıdır (Demirtaş, 2016, p.113). Katılımcı yayıncılık, habercilik anlayışından hareketle ana akım medyayı da dönüştürme çabasında olan alternatif medya uygulamaları ana akım medya kanallarının yanlış temsil ettiği, sunduğu ya da çoğu zaman hiç yer vermediği düşünce, olay, kişi ve bilginin medyada yer almasını sağlayarak demokrasiye katkı sağlamaktadır.

Türkiye’de basın özgürlüğünün olmadığını belirterek Türk hükümetini sert sözlerle eleştiren DW genel müdür Peter Limbourg, aslında DW’in Türkiye’deki vizyonunu ortaya koymaktadır. İçeriğinde politika, insan hakları gibi konulara ağırlık verdiği görülen DW, Türkiye’de ana akım medyada işten çıkartılmış isimleri de istihdam ederek duruşunun ana akımın karşısında olduğunu göstermektedir.

Bir kamu yayıncısı olarak 30 dilde yayın yaptığı ülkelerde hükümetlere ve muhalefete eşit mesafede durduğunun, bağımsız olduğunun altını çizen DW’in bağımsızlığı, bir medya kuruluşunun ne kadar siyasetten uzak ve bağımsız olabileceği ekseninde hem kuramsal hem de pratik bağlamda başka bir tartışmanın konusu iken, Türkiye’de hem konu seçimi, hem profesyonel ekibi hem de haberlerinde seçtiği kelimeler ve söylemleriyle alternatif medya özelliklerini barındırmaktadır. Konu dağılımı üzerine yapılan analiz ve DW Türkiye üzerine yapılan betimsel analiz bunu göstermektedir.

Kâr amaçlı olmayan bir kamu kurum yayıncısı olmanın avantajı ile DW Türkçe’nin küçük bir kadro ile de olsa ana akım medyada yer almayan konulara, ya da yer olsa da farklı bakış açılarıyla uzman görüşleriyle yer verdiği, ana akım medyada hükümet çizgisine uymayan haber ve tutumları nedeniyle işten çıkartılan Banu Güven, Nevşin Mengü gibi deneyimli gazetecileri de kadrosuna kattığı görülmektedir.

Farklı haber kaynaklarından haber almak yerine partnerlerine haber üreten DW Türkçe’nin 2018 yılından beri Türkçe yayın yapan televizyonu ise Türkiye’de basın özgürlüğünün yok sayıldığı iddiası üzerine kurulmuş, basın ve ifade özgürlüğünün önemi belirtilmiştir.

Kurumun haber dilini daha iyi anlamak için Kahramanmaraş depremiyle ilgili yapılan karşılaştırmalı bir haftalık haber taramasında hurriyet.com.tr’de DW Türkçe’ye göre sayıca daha fazla haber olsa da haberlerin başlıklarından içerik ve dil açısından farklılaştığını göstermektedir. Alternatif medyanın özellikleri arasında sayılan katılımcılığı arttırma, toplumsal olayları destekleme hatta yaratma tavrını DW Türkçe sergilemese de devletin müdahalesine ve Kızılay’ın AHBAP derneğine çadır satışı gibi haberlere Kızıllaç üzerinden yer vererek olaylara ana akım medyadan daha eleştirel yaklaşmıştır. hurriyet.com.tr’deki gibi sadece devletin depremzedelere maddi destek vermesi gibi haberleri, depremzedeler haklarını arıyor diyerek ihmal olasılığını gündemine almıştır.

Sonuç olarak Deutsche Well’nin Almanya’daki rolü tartışması ayrı bir araştırma konusu olmakla birlikte Alman devleti yani yabancı sermaye kaynaklı finansmanı sayesinde Türkiye’de ana akım medyadan farklılaştığı aşikardır. Alternatif medyanın bazı işlevlerini yerine getirirken, bazı noktalarda alternatif medya olarak tanımlanmasında eksiklikler bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Mevcut yerel sermayeli TV24, Halk TV, Diken gibi alternatif medya kanallarının yanı sıra Türkçe dilinde yabancı sermayeli (devlet destekli) bu tür medya organlarının olması Türkiye’de medyada çöksesliliğinin yeniden sağlanabilmesi için umut vadetmektedir.

Kaynakça

Alankuş, S. (2003). *Medya ve Toplum. Habercinin El Kitabı*. İstanbul, Turkey : IPS İletişim Vakfı Yayınları.

- Alankuş, S. (2008). *Türkiye’de Başka Bir Demokrasi İçin, Başka Bir Medya ve Habercilik. Uygun Adım*
- Atabek, N. (2002). Kamuoyu, Medya ve Demokrasi. *Kurgu*, 19 (1), 214-229
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kurgu/issue/59554/856792>
- Ayan, V. M (2018). Türkiye’de Medyanın Dönüşümünün Ardındaki İtki: İslamcı Burjuvazi. *Kültür ve İletişim Dergisi*, 21(42), 142-169.
- Aydoğan, F, Kırık, A. (2012). Alternatif Medya Olarak Yeni Medya. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi*
- Binark, M. & Bek, M. G. (2010). *Eleştirel Medya Okuryazarlığı Kuramsal Yaklaşımlar ve Uygulamalar*. Kalkedon Yayınları.
- Christoph, J. (2018, 8 Mayıs). Peter Limbourg: 'We Are The Voice of All Of Germany'. Deutsche Welle. Retrieved from <https://www.dw.com/en/peter-limbourg-we-are-the-voice-of-all-of-germany/a-43687517>
- Cumhuriyet Online. (2018, 28 Aralık). Fatih Portakal’a ‘Sarı Yelek’ Soruşturması. (2018, 28 Aralık). Erişim adresi <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/fatih-portakala-sari-yelek-sorusturmasi-1184551>, 9 Eylül 2022.
- Çağlar İ., Akdemir H. & Toker S., (2019). *Uluslararası Medya Kuruluşlarının Türkiye Uzantıları*. SETA.
- Çelikkafa, M. (2012, 30 Haziran). 'DW ile Avrupa' Her Hafta TRT Türk'te. DW Türkçe. Erişim adresi <https://www.dw.com/tr/dw-ile-avrupa-her-hafta-trt-t%C3%BCrkte/a-16062382>, 5 Ekim 2022.
- Çınar, S.N.(2019). *Muhafazakârlaşan Türkiye Ekseninde Muhafazakâr Kadın Dergileri (Âlâ ve Cosmopolitan Dergilerinin Karşılaştırılması)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Erişim adresi <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET001011.pdf>
- Demir, S. (2013). *Türkiye’de 2001 Yılı Sonrasında Medya-İktidar İlişkileri ve Gazeteci Pratiklerine Yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirtaş, O. (2016). *Başlangıçtan Günümüze Türk Basınında Alternatiflik Arayışları ve Alternatif Medya Olgusu* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erişim adresi <http://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12415/4204>
- Aydoğan, F. & Kırık, A. M. (2012). Alternatif Medya Olarak Yeni Medya. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (18), 58-69. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akil/issue/48077/607860>
- Deutsche Welle Türkçe. (2018, 16 Ekim). DW Türkçe’nin Yeni Yöneticisi Erkan Arıkan. Retrieved from <https://www.dw.com/tr/dw-t%C3%BCrk%C3%A7enin-yeni-y%C3%B6neticisi-erkan-ar%C4%B1kan/a45906866>, 20 Ekim 2022.
- Deutsche Welle. (2018, 5 Haziran). German Chancellor Angela Merkel: 'Deutsche Welle Is A Success Story'[Press Release]. Retrieved from <https://www.dw.com/en/german-chancellor-angela-merkel-deutsche-welle-is-a-success-story/a-44089172>, 21 Ekim 2022.
- Deutsche Welle. About Us. Retrieved from <https://www.dw.com/en/dw-akademie/about-us/s-9519>, 10 Kasım 2022.
- Deutsche Welle. Unbiased Information For Free Minds. Retrieved from <https://www.dw.com/en/about-dw/profile/s-30688>, 30 Ekim 2022.
- Duran A.E. (2016, 3 Mayıs). Türkiye’de “Alternatif Medya” Yükselişte. DW Türkçe. Erişim adresi
- Duran, R. (2000), *Medyamorfoz*, (1. baskı). Avesta Yayınları.
- Temizgüney, F. (2022). Çok partili hayata geçiş sürecinde siyasete muhalif basın penceresinden bakmak: İzinsiz muhalefet dergisi. *Tarih ve Tarihçi*, 1(1), 73-113.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/history/issue/71362/1194689>
- Fletcher R., Kalogeropoulos A. Newman N. & Nielsen R. K. (2019). Reuters Institute Digital News Report 2019. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/DNR_2019_FINAL.pdf

- Fuchs, C. (2010). Alternative Media as Critical Media. *European Journal of Social Theory*,13(2), 173-192.
- Görgülü, Güventürk (1991). *Basında Ekonomik Bağımlılık* (1st ed.). İstanbul, Turkey: Gazeteciler Cemiyeti.
- Haberturk, (2019, 29 Nisan). +90: Deutsche Welle'nin Türkçe YouTube Kanalı Yayında. Erişim adresi
- Çağlar, İ., Akdemir, K. H., & Toker, S. (2019). *Uluslararası Medya Kuruluşlarının Türkiye Uzantıları*. Seta Yayınları.
- <https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-alternatif-medya-y%C3%BCKseli%C5%9Fte/a-19230883>, 1 Kasım 2022.
- <https://www.haberturk.com/90-deutsche-welle-nin-turkce-youtube-kanali-yayinda-2446306>, 1 Kasım 2022.
- Hurriyet Online. (2018, 20 Haziran). The Walt Disney Company, Fox'u satın aldı. Erişim adresi <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/the-walt-disney-company-foxu-satin-aliyor-40872960>, 15 Kasım 2022.
- Hürriyet. (2016, 28 Temmuz). Kapatılan Televizyonlar ve Gazeteler Belli Oldu! Erişim adresi <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/3-ajans-16-tv-45-gazete-23-radyo-kapatildi-40172869>, 10 Kasım 2022.
- İnternethaber. (2013, 4 Ekim). Akşam ve SKYTürk360'ın yeni sahibi. Erişim adresi <https://www.internethaber.com/aksam-ve-skyturk360in-yeni-sahibi-592044h.htm>
- Jefferson. C. (2018, 5 Haziran). Angela Merkel Stresses Media Freedoms As Deutsche Welle Celebrates 65 Years. Retrieved from <https://www.dw.com/en/angela-merkel-stresses-media-freedoms-as-deutsche-welle-celebrates-65-years/a-44082995>, 1 Kasım 2022.
- Kadioğlu, Z. K. (2018). Türkiye'de Medya Sahipliği Ekseninde Mülkiyet Yapılarındaki Değişimin Kronolojik Analizi (1950-2010). *İnsan & İnsan Dergisi*, 5 (16), 100-120. Erişim adresi https://www.researchgate.net/publication/324899119_Turkiye'de_Medya_Sahipligi_Ekseninde_Mulkiyet_Yapilarindaki_Degisimin_Kronolojik_Analizi_1950-2010
- Media Ownership Monitor Türkiye, Kapatılan Medya. Erişim adresi 5 Mayıs, 2019, from <http://turkey.mom-rsf.org/tr/bulgular/el-koyulan-medya/>, 10 Kasım 2022.
- Medya*. İncilay Cangöz(derleyen). Ayraç Kitabevi.
- Mutlu, E. (2004). *İletişim Sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Özsever, Atilla (2004). *Tekelci Medyada Örgütsüz Gazeteci*. İmge Kitabevi.
- Özsoy, S. (2014). Almanya'daki Türk Medyası Ve Kamusal Bir Alman Kurumu: Deutsche Welle. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, 4 (1), 2-21. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/e-kiad/issue/49298/629845>
- Reuters Institut. (2022). *Reuters Institute Digital News Report 2022*. Retrieved from https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2022-06/Digital_News-Report_2022.pdf, 2 Ocak 2023.
- Sözeri C. (2015). *Türkiye'de Medya-İktidar İlişkileri Sorunlar ve Öneriler*. İstanbul Enstitüsü
- Taylan, A. (2012). *Alternatif Medya ve Bianet Örneği: Türkiye'de Alternatif Medyaya Dair Etnografik Çalışma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Erişim adresi <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/3413>
- Tılıç, Doğan L (1998). *Utaniyorum Ama Gazeteciyim, Türkiye'de ve Yunanistan'da Gazetecilik*. İletişim Yayınları